

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Grad Tuzla

SLUŽBA CIVILNE ZAŠTITE

PROGRAM RAZVOJA

**ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD
PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA U GRADU TUZLA ZA PERIOD OD
2021-2026. GODINA**

April, 2021. godine

S A D R Ž A J	
UVOD	
	UVOD
I	ZAKLJUČCI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI
II	STANJE ORGANIZOVANOSTI CIVILNE ZAŠTITE I POSTIGNUTI STEPEN ZAŠTITE OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA
III	PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA
IV	OSNOVNI CILJEVI, ZADACI I NAČIN OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA SA SMJERNICAMA ZA ORGANIZACIJU SNAGA I SREDSTAVA CIVILNE ZAŠTITE – SNAGA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA
V	OSNOVE ZA IZRADU PROGRAMA OBUČAVANJA I OSPOSOBLJAVANJA U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU
VI	SMJERNICE ZA ISTRAŽIVAČKU I RAZVOJNU DJELATNOST OD ZNAČAJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE
VII	ZADACI I NAČIN REALIZACIJE ZADATAKA UTVRĐENIH U PROGRAMU RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA TUZLANSKOG KANTONA
VIII	PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA SA IZVORIMA FINANSIRANJA

UVOD

Temeljeći se na vjerovatnoći rizika od nastanka prirodnih i drugih nesreća na području grada Tuzla definisanih u planskim dokumentima Grada:

- Procjeni ugroženosti općine Tuzla od prirodnih i drugih nesreća koju je donio Općinski načelnik 2012. godine (Zaključak broj: 02-05-4582-2012),
- Procjeni rizika i ugroženosti od katastrofa na području općine Tuzla, koju je donio Općinski načelnik 17.10.2013. godine (Odluka broj: 02-44-7851-2013) i
- Ažuriranog dokumenta Procjena rizika i ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća grada Tuzla koju je donio Gradonačelnik (Odluka broj: 02-44-5433-2015 od 17.11.2015. godine),

u ovom dokumentu daju se smjernice **za smanjenje rizika od definiranih opasnosti na području Grada, u odnosu na posljedice od vodećih opasnosti po:**

- živote i zdravlje ljudi,
- privredu i
- društvenu stabilnost i politiku (infrastrukturu i ustanove javnog značaja).

Nakon analize rizika od vodećih opasnosti na području Grada u gore navedenim dokumentima, generalni cilj je, realizacijom mjera i aktivnosti iz osnovnih ciljeva i zadataka i načina ostvarivanja zaštite i spašavanja navedenih u ovom dokumentu, smanjiti rizik i ranjivost Grada, kako strukturalnu, socijalnu tako i ekonomsku.

Naime, posljedice po život i zdravlje građana i privredu od djelovanja vodećih opasnosti (poplave i klizišta) na području Grada mogu biti katastrofalne, dok je u odnosu na društvenu stabilnost i politiku taj rizik vrednovan kao umjeren (tolerantan rizik) i mali (prihvatljiv rizik).

U ovom dokumentu, akcenat je na poplavama i klizištima, s obzirom da je procjenjeno da su to vodeće opasnosti na području Grada, a ujedno se rješavanjem glavnog cilja iz predloženih projekata: „Jačanje kapaciteta“, za smanjenje rizika od ove dvije opasnosti, smanjuje rizik i od drugih prirodnih nesreća koje mogu nastati kao sekundarna posljedica djelovanja ovih opasnosti.

I - ZAKLJUČCI IZ PROCJENE RIZIKA I GROŽENOSTI OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA GRADA TUZLE

Prioritetne opasnosti na području Grada

Grad Tuzla može biti izložen djelovanju prirodnih i drugih opasnosti, koje možemo podjeliti na:

- opasnosti uzrokovane klimatskim promjenama (poplava, bujice, suša, visoki snijeg i snježni nanosi, tuča/grad,)
- geološke (klizišta i zemljotres)
- tehnogene (slijeganje tla) i
- druge opasnosti kao što su: epidemije, epizootije, tehnogene - požari, radijacijsko – hemijsko – biološko onečišćenje zraka, vode, tla, zagađenje minsko – eksplozivnim sredstvima, saobraćajne nesreće i dr.

Vodeće opasnosti na području Grada su poplave i klizišta. U odnosu na vjerovatnost pojave rizici od pojave poplava i klizišta su vrlo vjerovatni, a od zemljotresa i slijeganja mogući.

Uzimajući u obzir posljedice od opasnosti od poplava i klizišta, neophodno je poduzeti preventivne mjere i aktivnosti u područjima:

- gdje su ti rizici neprihvatljivi¹,
- visoki² i
- tolerantni³

kako bi se isti, doveli na nizak nivo, odnosno nivo prihvatljivosti za koje nije potrebno preduzimanje dodatnih mjera.

Prijedlog mjera i aktivnosti i prioriteti djelovanja

Prijedlog mjera I aktivnosti Gradskih službi za upravu I snaga civilne zaštite odnose se na jačanje kapaciteta, kroz aktivnosti:

- **Obuka i vježbe struktura civilne zaštite** – „Jačanje svijesti zajednice od opasnosti od katastrofa“
- **Provodenje hitnih mјera zaštite i spašavanja – mјere prvog odgovora,**
- **Saniranje šteta nastalih prirodnom i drugom nesrećom,**
- **Opremanje struktura civilne zaštite materijalno tehničkim sredstvima za odgovor na katastrofe**
- **Provodenje preventivnih mјera zaštite i spašavanja**

S obzirom da se jačanjem kapaciteta smanjuje rizik na ugroženim područjima, organizacija zaštite i spašavanja i jačanje snaga zaštite i spašavanja usmjerena je na:

- Opremanje Službe civilne zaštite – kadrovski i MTS-om

¹ svi vrlo visoki koji se ne mogu prihvati, izuzev u izuzetnim slučajevima

² prihvatljivi rizici iz razloga što je njihovo umanjivanje nepraktično ili troškovi uveliko premašuju korist

³ svi umjereni – troškovi smanjenja rizika premašuju dobit

- Popunu i obuku Gradskog štaba civilne zaštite,
- Opremanje i ospozobljavanje Operativnog centra civilne zaštite,
- Dalje kontinuirano opremanje službi zaštite i spašavanja i Profesionalne vatrogasne jedinice MTS-om i opremom,
- formiranje gradskih jedinica civilne zaštite,
- nabavku MTS-a i opreme za provođenje mjera zaštite i spašavanja: evakuacije, zbrinjavanja ugroženih i stradalih, zaštite i spašavanja od radioloških, hemijskih i bioloških sredstava, zaštite i spašavanja od rušenja, zaštite i spašavanja na vodi i pod vodom, zaštite i spašavanje od požara, prve medicinske pomoći, zaštite i spašavanje životinja, asanacije terena, informisanja građana, potrage i spašavanja, povezivanja raseljenih lica i drugih aktivnosti i mjera koje doprinose razvoju sistema zaštite i spašavanja i jačanju operativnih snaga zaštite i spašavanja.

II - STANJE ORGANIZOVANOSTI CIVILNE ZAŠTITE I DOSTIGNUTI STEPEN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD VODEĆIH OPASNOSTI NA PODRUČJU GRADA

Organizovanost snaga zaštite i spašavanja i njihovo opremanje materijalno – tehničkim sredstvima i opremom, jedan je od elemenata razvoja sistema zaštite i spašavanja i ima nezamjenljivu ulogu u spašavanju ljudi, životinja i materijalnih dobara u slučaju djelovanja opasnosti, posebno onih vodećih na području Grada, kao što su: poplave i klizišta. Jačanjem njihove organizovanosti kroz obuke, vježbe i opremanje, ojačava se i sigurnost građana od prirodnih i drugih opasnosti, a zajednica postaje spremnija i da blagovremeno odgovori na određenu vrstu opasnosti i u što kraćem roku dolazi do unesrećenih u cilju spašavanja ljudskih života.

Svedoci smo značaja postojanja službi zaštite i spašavanja i Profesionalne vatrogasne jedinice grada Tuzla, prilikom njihovog operativnog djelovanja u mnogim opasnostima (poplave, klizišta, požari, saobraćajne nesreće i dr.), u skoro svakodnevnim aktivnostima, a posebno kada neke ili više tih opasnosti djeluju na području Grada. Ovdje posebno ističemo 2014. godinu, kada su te opasnosti prerasle u katastrofu i ostavile ogromne posljedice čije štete se i nakon skoro šest godina i dalje saniraju.

Takođe, smo bili svjedoci njihovog značaja u provedbi NATO vježbe „Otklanjanje posljedica katastrofa“, koja se izvodila 2017. godine na području Grada, kada su naše formirane operativne snage (Profesionalna vatrogasna jedinica, Služba spašavanja formirana u Crvenom križu/krstu grada Tuzla, Služba za medicinsku pomoć, formirana u JZNU Dom zdravlja Tuzla „Dr. Mustafa Šehović“ Tuzla, svojim snagama i sredstvima dale značajan doprinos u uspješnom njenom izvođenju.

Organizovanost i opremljenost struktura zaštite i spašavanja, među **trećim je prioritetom Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa (UNISDR⁴)**, kao jedan od razvojnih elemenata sistema zaštite i spašavanja. Ovaj značaj prije svega, ogleda se u spremnosti međunarodne zajednice da, kroz razne programe i projekte podrži organizovanje, obučavanje i opremanje ovih struktura za adekvatan odgovor na katastrofe. Pozitivno je i to da se taj prioritet prepoznaje i u Strategijama razvoja svih nivoa vlasti i planskih dokumenata razvoja sistema zaštite i spašavanja, jer upravo njihovo donošenje, usuglašavanje i zajednički strateški

⁴ UN Ured za smanjenje rizika od katastrofa

ciljevi predstavljaju uvjet za brže povlačenje donatorskih sredstava između ostalog i za ovaj razvojni prioritet UNISDR-a.

1. POSTOJEĆE STANJE

Grad Tuzla organizovao je civilnu zaštitu, **kao gradsku službu za upravu grada Tuzle - Službu civilne zaštite.**

U okviru Službe civilne zaštite sistematizovano je 99 radnih mjesta, obrazovana su tri Odjeljenja i to:

- Odjeljenje za zaštitu i spašavanje i upravljanje rizicima od katastrofa u kojem je sistematizovano 11 radnih mjesta, a poslove obavlja 7 izvršilaca;
- Odjeljenje za zaštitu od požara i vatrogastvo u kojem je sistematizovano 77 radnih mjesta, a trenutno uposleno 61;
- Odjeljenje za nadzor, održavanje i upravljanje zajedničkim dijelovima zgrada u kojem je sistematizovano 7 radnih mjesta, a poslove obavlja 6 izvršilaca,
- te rukovodilac- pomoćnik gradonačelnika za Službu civilne zaštite i 3 samostalna izvršioca.

Broj zaposlenih u Službi civilne zaštite je 78 od ukupno sistematizovanih 99 radnih mjesta, iz čega je vidljivo da **Službu treba kadrovski ojačati** kako bi mogla adekvatno odgovoriti svojim zadacima. **Ovo se posebno odnosi na upošljavanje stručnih kadrova (inženjer građevine, inž. geologije, IT stručnjak, inženjer zaštite od požara, vatrogasaci i drugi kadrovci).**

Okosnicu sistema zaštite i spašavanja u gradu Tuzli predstavlja **Profesionalna vatrogasna jedinica grada Tuzla** koja broji 61 pripadnika, a svoje aktivnosti i zadatke obavlja u okviru svih 15 mjera zaštite i spašavanja utvrđenih u postojećem Zakonu o zaštiti i spašavanju i Zakonu o zaštiti od požara i vatrogastvu Federacije BiH. **Ova jedinica je nedovoljno opremljena sredstvima i opremom.** Oprema kojom raspolaže ova jedinica je u potpunosti zastarjela i treba je zanoviti, što iziskuje znatna finansijska sredstva. Isto tako, ove snage zaštite i spašavanja potrebno je dodatno obučavati za provođenje i drugih mjera zaštite i spašavanja (**spašavanje iz ruševina, saobraćajnih nesreća i sl.**).

Organizovane operativne snage grada Tuzle koje se mogu angažovati u akcijama zaštite i spašavanja su:

- **Profesionalna vatrogasna jedinica**, koja je u sastavu Službe civilne zaštite. U sastavu Službe civilne zaštite, pored Profesionalne vatrogasne jedinice uspostavljeno je i Odjeljenje za zaštitu i spašavanje i upravljanje rizicima od katastrofa,
- **8 službi zaštite i spašavanja**, i to: Služba za medicinsku pomoć (20 pripadnika – 4 tima), Služba za čistoću (30 pripadnika – 4 tima); Služba za zaštitu i spašavanje životinja (12 pripadnika – 2 tima); Služba za vodosnabdijevanje (30 pripadnika – 4 tima); Služba Crvenog križa / krsta (12 pripadnika). Služba informisanja“, Služba za asanaciju terena (12 pripadnika) i Služba radio-amatera (22 pripadnika).

S obzirom da u okviru redovnog obrazovnog sistema ne postoje programi za izučavanje ove oblasti i stručnog osposobljavanja za profil stručnjaka za pojedine oblasti koje pokrivaju pomenuta odjeljenja, neophodno je zaposlenima omogućiti odgovarajuću obuku kako bi se osposobili za što bolje obavljanje radnih zadataka.

1. Gradska komisija za procjenu šteta

U gradu Tuzli formirana je Gradska komisija za procjenu šteta koja obavlja poslova iz svoje nadležnosti utvrđene u Uredbi o jedinstvenoj metodologiji za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, br. 75/04, 38/06, 52/09, 56/09 i 36/14). Ova komisija obavlja poslove kada je proglašeno stanje prirodne nesreće, a postupa i po zahtjevu Gradonačelnika i građana, i u svim slučajevima kada nastane šteta neovisno od toga da li je proglašeno stanje prirodne ili druge nesreće.

2. Savjeti MZ-a, sekretari i povjerenici

Kapaciteti ljudski i materijalni u mjesnim zajednicama⁵, s obzirom na visok nivo rizika od pojedinih opasnosti ne zadovoljavaju potrebe za ostvarenje cilja „Smanjenje rizika od katastrofa“.

ŠTA JE POTREBNO UVESTI?

Službe zaštite i spašavanja potrebno je ojačati dodatnim snagama, kao što su

- **Gradske jedinice civilne zaštite,**
- **Formirati štabove civilne zaštite u mjesnim zajednicama u kojima je procjenjen visok rizik od nastanka procjenjenih opasnosti ,**
- **Imenovati povjerenike civilne zaštite**

U odnosu na visok nivo rizika i veliku površinu grada Tuzle koja može biti izložena određenim opasnostima (klizišta, poplave, slijeganje i zemljotres i druge opasnosti) neophodno je raditi na formiranju jedinica civilne zaštite. Te jedinice moguće bi se pridružiti spasiocima – vatrogascima koji imaju profesionalnu obavezu odziva i prvog odgovora, službi hitne pomoći, Crvenom križu/krstu grada Tuzla, pružati pomoć pri evakuaciji ugroženih, hitnoj pomoći, izgradnji nasipa, popravci mostova, prokopavanju kanala, dostavljanju hrane, sredstava za zaštitu i drugim aktivnostima.

Svjesni činjenice da se razvojem kapaciteta smanjuje rizik od opasnosti na području Grada, a time i smanjuju štete od djelovanja tih opasnosti, ulažu se značajna sredstva za opremanje ovih struktura, ali njihova opremljenost još uvijek nije na zadovoljavajućem nivou. Iz razloga što opasnosti od poplava, klizišta, zemljotresa, požara, uglavnom zbog velikih klimatskih promjena rastu u svijetu, pa i kod nas opremanju jedinica treba posvetiti poseban značaj.

Kada se govori o ulaganjima Grada u opremanje ovih struktura ona su vrlo značajna i nabavljena su nedostajuća materijalno – tehnička sredstva za provođenje mjera zaštite i spašavanja iz okvira djelatnosti pravnih lica u kojima su formirane službe zaštite i spašavanja, što se u dosadašnjem radu pokazalo vrlo korisnim, ali ipak nedovoljnim. Ovo se posebno odnosi na Profesionalnu vatrogasnu jedinicu, koja koristi zastarjelu opremu, posebno vatrogasna vozila i opremu koju treba zanoviti. U ovom slučaju, s obzirom da se radi o vrlo skupim sredstvima i opremi, a da ne postoji zakonski osnov da se posebna budžetska sredstva namjenjena za zaštitu i spašavanje mogu koristiti za opremanje vatrogasnih snaga, treba pronaći adekvatno rješenje za njegovu realizaciju. Prvenstveno zbog značaja ove jedinice u provedbi gotovo svih mjera zaštite i spašavanja, jer pored ljudskih kapaciteta, za efikasno djelovanje, odnosno spašavanje ljudskih života i materijalnih dobara vrlo značajnu ulogu imaju i materijalni kapaciteti kojima raspolažu.

⁵ članovi Savjeta MZ-a i 20 sekretara MZ-a

2. AKTIVNOSTI OD ZNAČAJA ZA JAČANJE STRUKTURA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Iz gore navedenog, ukazuje se neophodnost daljeg jačanja i moderniziranja operativnih struktura zaštite i spašavanja. Budžetska sredstva planirana za njihovo jačanje nisu dovoljna. U tom smislu, grad Tuzla u velikoj meri ovisi od pristupnih fondova i apliciranja za donatorska sredstva. Iako svjesni, značaja izgradnje jednog savremenijeg i jačeg sistema zaštite i spašavanja za ovaj grad, potrebno je još dosta toga učiniti što prvenstveno zavisi od viših nivoa organizovanosti civilne zaštite, prvenstveno Federacije BiH, i to:

- donošenje novih propisa i metodologija usaglašenih sa propisima EU, iz razloga što isti predstavljaju uvjet za izradu novih usaglašenih dokumenata na lokalnom nivou,
- prepoznavanju značaja ove oblasti u svim lokalnim zajednicama i jednom koordiniranom djelovanju među njima (npr. razmjena materijalnih sredstava, koordinirano djelovanje međuopćinskih snaga i dr.),
- problem predstavlja i nedostatak profesionalnih kadrova za obučavanje struktura zaštite i spašavanja na lokalnom nivou. Najčešće su to specijalističke obuke koje se provode u inostranstvu i u zemljama koje imaju znatno razvijeniji sistem zaštite i spašavanja koje u svojim centrima za obuku i praktično na terenu obučavaju ove važne strukture zaštite i spašavanja.

Oslanjajući se na međunarodne projekte i dokumente koji su proizašli iz tih projekata, kao što je dokument **“PROCJENA KAPACITETA ZA ODGOVOR NA KATASTROFU I MAPA PUTA ZA BIH”** grad Tuzla teži ka formiranju

Mješovite specijalizovane jedinice za hitne intervencije koja će u svom sastavu imati stručnjake za vršenje više različitih poslova iz nadležnosti jedinica za učešće u raznim vrstama intervencija na zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara, posebno u uvjetima kada druge snage civilne zaštite nisu u mogućnosti izvršiti tu vrstu zadataka, kao što su:

- spašavanje ljudi u tehničko-tehnološkim nesrećama u industrijskim pogonima i postrojenjima,
- spašavanje zatrpanih i povrijeđenih ljudi ili spašavanje ljudi okruženih vatrenom stihijom do kojih se ne može doći sa zemlje,
- za intervencije u različitim situacijama kada je došlo do akcidenata većih razmjera i treba spašavati ljude iz ugroženog područja ili
- brze intervencije u uvjetima nastanka zemljotresa i rušenja objekata kada u tim objektima ima zatrpanih ljudi radi njihovog pronalaženja i izvlačenja ili za spašavanje ljudi u zimskim uvjetima kada se desi zarušavanje ili zasipanje lavinom ili na drugi način ili
- izgubljeni planinari, skijaši ili drugi ljudi, na nepristupačnim ili teško pristupačnim terenima ili za spašavanje ljudi od mina i NUS-a i
- spašavanje ljudi u velikim saobraćajnim nesrećama sa velikim brojem ljudi i velikim brojem žrtava, odnosno povrijeđenih ljudi.

Iz svega navedenog da se

Z a k l j u č i t i

1. Jačanje sistema zaštite i spašavanja vrlo je značajna komponenta u jednom razvojnom procesu Grada, iz razloga što se ulaganjem u taj sistem sprečavaju ili ublažavaju posljedice djelovanja opasnosti (poplave, klizišta, požari i sl.). Poznato je da su razvijene zajednice znatno otpornije na katastrofe, a samo grad otporan na katastrofe može podržati održivi ekonomski razvoj,
2. Službe zaštite i spašavanja potrebno je jačati i opremiti u skladu sa mogućnostima i raspoloživim finansijskim sredstvima Grada i prioritetima,
3. U skladu s prioritetima iz Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa UNISDR, razvijati kapacitete znanja u lokalnoj zajednici kroz dostupne obuke struktura zaštite i spašavanja u zemlji i inostranstvu, i prenosići znanja na lokalnom nivou u cilju „Povećanja svijesti zajednice od opasnosti od katastrofa“,
4. U odnosu na visok nivo rizika i veliku površinu grada Tuzle koja može biti izložena određenim opasnostima (klizišta, poplave, slijeganje i zemljotres i druge opasnosti) koje, iz dosadašnjih iskustava, dovode do rušenja građevina, prepoznata je potreba za formiranje jedinica civilne zaštite i njihovom adekvatnom opremanju,
5. Jačanje operativnih snaga zaštite i spašavanja moguće je ostvariti i snagama i sredstvima drugih pravnih lica čija je djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje⁶, koji u skladu sa zakonom formiraju svoje snage zaštite i spašavanja i osiguravaju materijalno – tehnička sredstva za tu namjenu. Ta pravna lica kroz odgovarajuće obuke mogu biti značajna potpora postojećim službama zaštite i spašavanja,
6. Grad Tuzla, u skladu sa svojim mogućnostima planira sredstva za opremanje struktura zaštite i spašavanja, i u Planu korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje redovno se planiraju sredstva za ove namjene,
7. S obzirom da, u skladu s postojećim propisima, nije moguće koristiti sredstva zaštite I spašavanja za materijalno opremanje Profesionalne vatrogasne jedinice, potrebno je ta sredstva osigurati iz drugih raspoloživih izvora, uključujući I više nivoe vlasti, kroz odgovarajuće projekte prevencije.

III - PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Uzimajući u obzir vodeće opasnosti na području Grada (poplave, klizišta), preventivne mjere zaštite i spašavanja, Grad Tuzla će provoditi u cilju umanjenja posljedica njihovog djelovanja, kao i umanjenja i sprečavanja posljedica djelovanja drugih opasnosti koje mogu ostaviti značajne posljedice po živote i zdravlje ljudi i životinja na području grada Tuzle.

Mjere i aktivnosti planirane u fazi prevencije predstavljaju ujedno i razvojni komponentu sistema zaštite i spašavanja. U ove mjere mogu se svrstati i mjere koje će se preventivno provoditi kako bi se spasili ljudski životi i materijalna dobra, a i mjere predviđene za fazu sanacije – koje su ujedno i preventivne i razvojne iz razloga što saniranjem smanjuje rizik od poplava i klizišta, a i drugih opasnosti na području Grada.

⁶Zdravstvo, veterinarstvo, stambeni poslovi, komunalni poslovi, toplifikacija, građevinarstvo, transport, opskrba, energija, sport, ugostiteljstvo, informisanje, socijalna, razvoj i poduzetništvo

Analizirajući procjenu potreba za sufinansiranje mjera i aktivnosti pravnih lica, službi zaštite i spašavanja i drugih nosilaca zaštite i spašavanja u provođenju preventivnih mjera u dosadašnjem periodu, ukazuje se potreba njihovog planiranja u planovima korištenja sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća u gradu Tuzla tokom 2021. do 2026. godine. Potrebe za sufinansiranje odnose se na pravna lica, službe za upravu grada i druge nosioce zaštite i spašavanja koji, u okviru svojih redovnih poslova, i realizacijom projekata prevencije, doprinose razvoju sistema zaštite i spašavanja. Te aktivnosti direktno su povezane sa provođenjem mjera zaštite i spašavanja u fazi prevencije, i to:

- 1. Zaštita okoliša koje uključuju:** zaštitu od klizišta, zaštitu od poplava, zaštitu od suše i druge preventivne mjere iz oblasti okoliša,
- 2. Zaštita i spašavanje životinja,**
- 3. Asanacija terena,**
- 4. Prva medicinska pomoć,**

Pored navedenih preventivnih mjera, u slučaju potrebe provodit će se i druge mjere, zavisno od potencijalne opasnosti, a uključuju:

- evakuaciju;
- zbrinjavanje ugroženih i stradalih;
- zaštitu i spašavanje od radioloških, hemijskih i bioloških sredstava;
- zaštitu i spašavanje od rušenja;
- zaštitu od neeksplođiranih ubojnih sredstava i drugih potrebnih mjera i uključuju sve aktivnosti u cilju provođenja mjera zaštite i spašavanja.

1. Zaštita okoliša

Zaštita okoliša uključuje niz preventivnih mjera i aktivnosti koje se odnose na opasnosti od poplava, klizišta, suše i drugih hidroloških opasnosti, a između ostalog uključuju:

- regulacija i čišćenje vodotoka,
- trajna i interventna sanacija klizišta:
- dostava pitke vode visokorizičnim područjima u slučaju suše,
- dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija,

2. Zaštita i spašavanje životinja – zaštita od epizootija

Epizootijom se smatra neuobičajeni porast oboljenja životinja od zaraznih i drugih bolesti, koje mogu prouzrokovati velike ekonomске štete, a moguće zarazne bolesti na području grada su: bjesnoća domaćih i divljih životinja, tuberkuloza, brucelzoza, antraks, Q-groznica, trihineloza, ehineloza, slinavka i šap, BSE, infekcija sa ebola i hanta virusom, bang brucelzoza, svinjska kuga, bedrenica, šuštavac, sokagija, infektivna anemija konja, durina, influenca, kokošija kuga, kolera peradi i ptičja gripa. Pojava zaraznih bolesti, na području grada Tuzle je moguća u vidu prirodne nesreće kako u miru tako i u vanrednim uslovima. Njima mogu biti izložene domaće životinje, lovna divljač, nezbrinute životinje te indirektno i ljudi. Obzirom da epizootije, u pravilu, obuhvataju šire područje, potrebno je organizovano preduzimanje mjera zaštite i suzbijanja nastalih pojava. Prirodnu otpornost životinja, prema zaraznim bolestima, mogu umanjiti razni spoljni uticaji, među kojima su loša ishrana, slaba njega i smeštaj.

Najpoznatije bolesti su one iz grupe zoonoza i to: bjesnoća, antraks – crni prišt, TBC, bang brucelzoza, Q-groznica, trihineloza, ehineloza i svinjska kuga.

Zaštita životinja uključuje niz preventivnih mjera i aktivnosti kojima se umanjuje ili sprječava nastajanje zoonoza, a između ostalog uključuju:

- vakcinaciju,
- zbrinjavanje, sklanjanje i premještanje,
- sprečavanje i lokaliziranje pojava parazitnih, zaraznih i uzgojnih bolesti,
- liječenje,
- uklanjanju leševa životinja i drugog otpada animalnog porijekla i poduzimanjem drugih odgovarajućih mjera i
- dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju.

3. Asanacija terena

Asanacija terena je mjeru, koja se sastoji od poduzimanja sanitarno-higijenskih i sanitarnotehničkih mjera na terenu, u naselju i stambenim i drugim objektima, s ciljem sprečavanja širenja zaraze, epidemije i drugih štetnih posljedica po ljude i materijalna dobra, a obuhvata organizovanje i provođenje sljedećih radnji:

- uklanjanje, identifikaciju i pokop poginulih ljudi,
- uklanjanje leševa uginulih životinja,
- dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju objekata i terena i
- uklanjanje otpadnih i štetnih tvari koje ugrožavaju zdravlje i život ljudi i okoliša.

4. Prva medicinska pomoć je mjeru zaštite i spašavanja koja u fazi preventivne zaštite obuhvata:

- protivepidemijske i higijenske mjeru zaštite stanovništva i
- osiguranje odgovarajuće rezerve krvi i krvne plazme, te ostalih neophodnih lijekova i sanitetskog materijala

Ove mjere se provode kroz projekte pravnih lica i službi za upravu Grada koje u okviru svojih redovnih poslova i implementacijom tih projekata imaju uticaj na smanjenje ili sprečavanje opasnosti od klizišta, poplava, suše, sniježnih padavina i drugih opasnosti iz oblasti okoliša, zaštite i spašavanja životinja, asanacije terena, prve medicinske pomoći, a u cilju smanjenja i sprečavanja djelovanja opasnosti od klizišta, poplava, suše i drugih hidrometeoroloških opasnosti, epizootija i epidemija.

Preventivne mjere zaštite i spašavanja koje će se sufinsansirati iz sredstava zaštite i spašavanja u razvojnog periodu 2021. do 2026. godina

Mjera zaštite i spašavanja	Vrsta opasnosti	Nosilac	Osnov planiranja	Izvori finansiranja		
Zaštita okoliša	Klizišta	Pravna lica, nadležne službe za	Program, projekt nosilaca mjera	Nosilac preventivnih mjera	Budžet Grada	Sredstva zaštite i spašavanja ⁷
	poplave					
	suša					

⁷ Ne mogu biti veća od 20% sredstava prikupljenih tokom budžetske godine 20% I 20% od neutrošenih sredstava za zaštitu i spašavanje iz prethodnih godina, ako ista nisu preraspoređena i utrošena za druge namjene, nego su ostala kumulirana na podračunu

	Visoki snijeg i druge hidrometeorološke pojave	upravu Grada				
Zaštitu i spašavanje životinja	epizootije					
Asanacija terena;	epidemije					
Prva medicinska pomoć	epidemije					

Na osnovu programa i projekata nosilaca preventivnih mjera zaštite i spašavanja za svaku od mjera na godišnjem nivou utvrdit će se prioriteti projekata sufinansiranja i sredstva planirati u godišnji planovima korištenja sredstava zaštite i spašavanja za svaku godinu u planskom periodu.

IV - OSNOVNI CILJEVI, ZADACI I NAČIN OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA, SA SMJERNICAMA ZA ORGANIZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA CIVILNE ZAŠTITE, ODNOSNO SNAGA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Osnovni ciljevi

Iz prethodno analiziranih:

- Zaključaka iz Procjene rizika i ugroženosti od katastrofa,
- Stanja organizovanosti civilne zaštite i dostignutog stepena zaštite i spašavanja od vodećih opasnosti na području Grada, te
- Preventivnih mjera zaštite i spašavanja,

proizilaze i osnovni ciljevi, zadaci i način ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organizaciju snaga i sredstava civilne zaštite – snaga zaštite i spašavanja.

U tom smislu, ostvarenje strateškog cilja „**Osiguranje većeg stepena sigurnosti zaštite od prirodnih i drugih nesreća**“ iz **Strategije razvoja grada Tuzle**, predstavlja razvojnu fazu sistema zaštite i spašavanja što u velikoj mjeri omogućava umanjenje posljedica prirodnih i drugih nesreća na području Grada ukoliko one nastanu.

Osnovni cilj ovoga Programa utvrđen je u Strategiji razvoja grada Tuzle 2012-2026 (revidirana za period 2019-2021) koja je izrađena u decembru 2018, pod nazivom „**Osiguranje većeg stepena sigurnosti zaštite od prirodnih i drugih nesreća**“ i definisan kao SEC 3.3. u okviru Sektorskog cilja “Poboljšanje kvaliteta okoliša”. Postizanjem ovoga cilja očekuje se da će se umanjiti ekomska šteta od poplava i klizišta i osigurati veća sigurnost građana koji žive u područjima podložnim ovim opasnostima. U okviru ove Strategije su programi, projekti i mjere, koji između ostalog uključuju:

1. Program 3.3.1. Zaštita od poplava
2. Program 3.3.2. Sanacija klizišta

Zadaci i način ostvarivanja zaštite i spašavanja

Za realizaciju aktivnosti koje proizilaze iz navedenih strateških programa, prema Strategiji razvoja zadužena je Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica, dok Služba civilne zaštite, u okviru svojih nadležnosti i zadataka koji iz njih proizilaze učestvuje u njihovoj realizaciji.

Pored navedenog, u realizaciji ovih aktivnosti učestvuju službe zaštite i spašavanja formirane u gradu Tuzli i druga pravna i fizička lica sposobljena za provođenje zadataka u zaštiti i spašavanju.

Ti zadaci obuhvataju:

1. Obuku i vježbe struktura civilne zaštite - „Jačanje svijesti zajednice od opasnosti od katastrofa“.
2. Provođenje hitnih mjera zaštite i spašavanja – mjere prvog odgovora,
3. Saniranje šteta nastalih prirodnom i drugom nesrećom,
4. Opremanje struktura civilne zaštite materijalno tehničkim sredstvima za odgovor na katastrofe,
5. Provođenje preventivnih mjera zaštite i spašavanja

Ovim Programom utvrđeni zadaci, realizuju se kroz Godišnji Plan korištenja sredstava zaštite i spašavanja. Sredstva za programom utvrđene zadatke planiraju se u odnosu na Plan korištenja sredstava zaštite i spašavanja, svake godine do okončanja planskog perioda 2021. do 2026. godina i prikazani su u dokumentu **VIII - PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA S IZVORIMA FINANSIRANJA**.

Smjernice za organizovanje snaga i sredstava civilne zaštite, odnosno snaga zaštite i spašavanja

Postojeći kapaciteti organizovanih operativnih snaga zaštite i spašavanja dati su u poglavlju II – PODACI O STANJU ORGANIZOVANOSTI CIVILNE ZAŠTITE I DOSTIGNUTI STEPEN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POJEDINIH PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA.

Iskustva su pokazala da je za efikasnu provedbu mjera zaštite i spašavanja potrebno formiranje dodatnih snaga i njihovo opremanje savremenom opremom i materijalno –tehničkim sredstvima za adekvatan odgovor na prirodnu nesreću. Na federalnom nivou (Federalna uprava civilne zaštite) postoje kapaciteti za odgovor na katastrofu - formirano 11 jedinica specijalističke namjene, a na zahtjev jedinica lokalne uprave pomažu u akcijama spašavanja. Problem predstavlja udaljenost dva grada Sarajevo – Tuzla, tako da brzi odgovor bi mogao biti izostavljen, a vrijeme je ključan faktor u spašavanju života. U Federalnoj upravi civilne zaštite uspostavljen je i Centar za obuku struktura civilne zaštite. Grad Tuzla teži ka boljoj i efikasnijoj organizaciji snaga i sredstava civilne zaštite zasnovanoj na preporukama iz dokumenta **PROCJENA KAPACITETA ZA ODGOVOR NA KATASTROFU I MAPA PUTA ZA BIH** (dokument izrađen od strane UNDP u BiH, 2018. godine u okviru projekta „**Međusobno povezivanje u upravljanju rizicima od katastrofa**“).

Na osnovu analize u navedenom dokumentu i preporuka za jedinice koje treba formirati na lokalnom nivou, a primjenjujući kriterij veličine jedinice lokalne samouprave, koja pripada jedinicama lokalne samouprave čiji broj stanovnika prelazi 10.000, Grad Tuzla teži ka:

- formiranju mješovite specijalizirane jedinice za hitne intervencije,
- dodatnom ojačavanju snaga zaštite i spašavanja drugim jedinicama civilne zaštite,

- uključivanju građana – dobrovoljaca u sistem zaštite i spašavanja.

Ove aktivnosti Grad Tuzla planira realizovati kroz implementaciju odobrenih i apliciranje na nove projekte iz oblasti zaštite i spašavanja, radi privlačenja EU sredstava za ove namjene.

Projekti koji se implementiraju na području grada Tuzle

Grad Tuzla je u fazi implementacije dva projekta EU, koji ujedno predstavljaju i smjernice za organizovanje snaga i sredstava civilne zaštite, odnosno snaga zaštite i spašavanja. Cilj je da se implementacijom ovih projekata ovaj Grad približi zemljama članicama Mehanizma civilne zaštite EU - UCPM koji su korisni za razmjenu znanja, u cilju adekvatnih priprema grada Tuzle kada i Bosna i Hercegovina postane članica EU, te pristupu Kordinacijskom centru za hitne odgovore - ERCC.

Glavna uloga Mehanizma Unije za civilnu zaštitu je olakšati suradnju država članica u intervencijama civilne zaštite u slučaju katastrofa. Ovaj program pruža podršku naporima država članica usmjerenih na zaštitu, ponajprije ljudi, ali i okoliša i imovine, uključujući kulturnu baštinu u slučaju prirodnih katastrofa i tehnoloških ili ekoloških nesreća velikih razmjera. Mehanizam Unije za civilnu zaštitu obuhvaća tri glavne faze ciklusa upravljanja u katastrofama: prevenciju, pripravnost i odgovor u slučaju katastrofe.

Aktivnosti koje se preduzimaju u tom smislu obuhvataju:

1. **Projekte prevencije** koji doprinose razvoju politika prevencije nesreća, povezivanju sudsionika i politika kroz ciklus upravljanja nesrećama te poboljšanja učinkovitosti postojećih instrumenata politike za prevenciju nesreća,
2. **Projekte pripravnosti** (otkrivanje, edukacija, umrežavanje, vježbe, mobilizacija stručnjaka) koji doprinose poboljšanju učinkovitosti hitnog djelovanja unaprjeđenjem pripravnosti i svijesti o snagama civilne zaštite, potpori nastojanjima zaštite građana, okoliša i imovine u slučaju prirodne i od strane čovjeka uzrokovane nesreće, omogućavanju suradnje među zemljama u kontekstu pripravnosti civilne zaštite,
3. **Vježbe civilne zaštite.**

Ove aktivnosti se realizuju kroz međunarodne projekte, kao što su:

„**Međusobno povezivanje u upravljanju rizicima od katastrofa**“- u sklopu kojeg bi mogli očekivati adekvatno opremanje i osposobljavanje jedinica.

U pripremama za navedene aktivnosti Grad Tuzla priprema projekte za apliciranje ka EU iz IPA sredstava, i to:

1. „**Povećanje otpornosti na prirodne i druge nesreće u gradu Tuzla**“,
2. „**Unaprjeđenje prevencije od katastrofa i priprema za efektivan odgovor na katastrofe u gradu Tuzla** (TEWS – sistem ranog upozoravanja).
3. **Razvoj kapaciteta civilne zaštite (tehničkih i upravljačkih) za efikasnu otpornost od prirodnih i drugih nesreća (PANTEN).**

Cilj je da se implementacijom ovih projekata postigne:

- razvijanje sistema ranog upozoravanja, odnosno razvoja kapaciteta potrebnih za izradu i dostavljanje pravovremene i smislene informacije upozorenja kako bi se omogućilo građanima kojima prijeti opasnost da se pripreme i djeluju na odgovarajući način i u odgovarajuće vrijeme i time smanjila mogućnost štete i gubitaka.,

- strategija smanjenja rizika integrisana u lokalnu strategiju razvoja,
- Mjesne zajednice opremljene materijalno – tehničkim sredstvima za zaštitu i spašavanje,
- Mjesne zajednice –unaprjeđenje znanja i vještina u akcijama zaštite i spašavanja,
- Domaćinstva opremljena materijalno – tehničkim sredstvima i oспособljena za reagovanje u prirodnoj i drugoj nesreći.

U tom cilju 2020. godine, počela je implementacija dvogodišnjeg projekta – **COMMAND d** - Komandni i Operativni Mehanizam Multisektorske analize ključnih podataka o katastrofama. Projekt će koristiti za razmjenu znanja kojom prilikom će Hrvatska i Sjeverna Makedonija kao članice UCPM-a⁸ prenijeti svoje iskustvo u smislu ERCC⁹ komunikacije prema Albaniji, odnosno Bosni i Hercegovini te na taj način olakšati njihovo pristupanje EU Mehanizmu civilne zaštite. Projektni koordinator je Zagrebačka županija, a projektni partneri su: Zagrebačka županija, Tirana, Skopje, Podgorica i Grad Tuzla. Najvažniji proizvod ovoga projekta je izrada IT alata koji će se koristiti za simulacije katastrofa, integraciju postojećih podataka u IT sistem (povezivanje postojećih podataka hidrometeoroloških, seizmoloških, katastarskih, vatrogasnih, hitne medicinske pomoći i slično), te tehnička analiza, procjena potreba i metodologija za obradu podataka, u cilju izrade proizvoda kako odgovara gradu Tuzli.

Rezultati projekta olakšat će i ubrzati prijem podataka, GIS analizu/simulaciju razvoja događaja te prijenos podataka u hitnim slučajevima. Projektom će se utvrditi standardni operativni postupci u kriznim situacijama, čime će se povećati spremnost i omogućiti povezivanje svih sudionika u projektu putem zajedničke IT platforme.

Posebna vrijednost ovoga projekta **jest što je fokus na lokalnoj razini**, a prepoznata je od predstavnika *Glavne uprave za europsku civilnu zaštitu i europske operacije humanitarne pomoći* (EU DG ECHO), koja je i raspisala natječaj za financiranje projekata iz područja prevencije i pripravnosti u civilnoj zaštiti na razini EU. Projekt će rezultirati razmjenom najbolje prakse između države članice Europske unije - Hrvatske (posredstvom Zagrebačke županije) i država članica EU Mehanizma civilne zaštite - Crne Gore i Sjeverne Makedonije te Bosne i Hercegovine i Albanije, država koje pretendiraju postati članice EU Mehanizma civilne zaštite.

„Povećanje otpornosti na prirodne i druge nesreće u gradu Tuzla“.

Ovaj projekat je prekograničnog karaktera, a cilj je osiguranje bolje spremnosti za odgovor na katastrofe, jačanje postojećih snaga zaštite i spašavanja i njihovo opremanje.

Drugi projekti koje provodi UNDP u BiH

Već nekoliko godina, na području Bosne i Hercegovine implementiraju se projekti od značaja za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, u koje je između ostalih jedinica lokalne samouprave, uključen i grad Tuzla, a među njima je „**Izgradnja kapaciteta i priprema BiH za mehanizam civilne zaštite EU**“.

U okviru navedenog projekta za grad Tuzlu izrađeni su planski dokumenti zaštite i spašavanja i zaštite od požara, i to:

- Procjena ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća,
- Plan zaštite i spašavanja,
- Procjena ugroženosti od požara i
- Plan zaštite od požara

⁸ Mehanizam civilne zaštite EU

⁹ Koordinacijski centar za hitno djelovanje

Zaključak

Aktivnosti na razvoju sistema zaštite i spašavanja zasnovane su na približavanju zemljama članicama Mehanizma civilne zaštite EU – UCPM, i pripremama, aplicirajući i implementaciji projekata EU i razmjeni znanja sa zemljama članicama EU – UCPM, a implementacijom aktivnosti iz tih projekata izgrađuje se sistem zaštite i spašavanja po ugledu na zemlje članice EU.

V - OSNOVE ZA IZRADU PROGRAMA OBUČAVANJA I OSPOSOBLJAVANJA U ZAŠТИTI I SPAŠAVANJU

Iz podataka dobijenih analizom rizika i ugroženosti od katastrofa na području Grada, proizilaze ranjivosti Grada od katastrofa, te rizici koji zahtjevaju hitno djelovanje u cilju smanjenja vodećih opasnosti, kao što su: **klizišta i poplave**. U navedenom dokumentu, a u cilju povećanja kapaciteta zajednice i smanjenja rizika od tih opasnosti utvrđeni su prioritetni prijedlozi za djelovanje među kojima je i „**Jačanje svijesti zajednice od opasnosti od katastrofa**“.

U svom domenu rada, Služba civilne zaštite Grada Tuzla, kontinuirano radi na podizanju svijesti građana o opasnosti od katastrofa. Odjeljenje za zaštitu i spašavanje i upravljanje rizicima od katastrofa, u saradnji sa Štabom civilne zaštite Grada Tuzla, kao i Službama zaštite i spašavanja Grada Tuzle, planira, sufinansira i nadzire provedbu: edukacija, obuka i aktivnosti koje se odnose na povećanje svijesti zajednice od opasnosti od katastrofa.

STANJE PO PITANJU SVIJESTI ZAJEDNICE OD OPASNOSTI OD KATASTROFA

U proteklom periodu, u odnosu na ranije godine, da se zaključiti da se svijest zajednice po pitanju katastrofa mijenja i da je taj stepen sada na mnogo većem nivou. Nivo znanja u svim strukturama zaštite i spašavanja, uključujući i kapacitete civilne zaštite i krajnje korisnike „građane“, značno je veći. Može se konstatovati da je katastrofa iz 2014. godine, naglo podigla svijest građana i svih drugih aktera po pitanju opasnosti od prirodnih i drugih nesreća. Pored navedenog, u svrhu jačanja znanja koriste se sva dostupna sredstva za provedbu navedenog cilja (mediji, obuke, dras softver i sl.). Isto tako, NATO vježba „Otklanjanje posljedica katastrofa“ 2017. godine provedena na području grada Tuzle bila je i prilika za provjeru operativnih kapaciteta Grada (Profesionalna vatrogasna brigada Grada, Služba medicinske pomoći, Služba spašavanja formirana u Crvenom križu/krstu grada Tuzla – sudionici vježbe).

CILJEVI I PRIORITETI U PROVEDBI OBUKE

Temeljeći se na pravu građana na pristup informacijama i pravu na obuku i znanje, te da građanima moraju biti dostupne informacije o opasnostima, zaštiti i mogućnostima njihovog sudjelovanja u odlučivanju, o načinu ostvarivanja zaštite od prirodnih i drugih nesreća, Služba civilne zaštite svoj cilj usmjerila je ka dostizanju razumijevanja javnosti da se prirodne i druge nesreće događaju. Ukloniti strah kod građana i osigurati spremnost za suočavanje sa izazovima prirode, je moguće ostvariti na više načina:

- kroz posebno osposobljeno osoblje medija,
- obuke djece u školama, nastavnika i roditelja o rizima od katastrofa i postupanju u slučaju nastanka nesreće,
- spremnost operativnih snaga zaštite i spašavanja (službi zaštite i spašavanja), Gradskog štaba civilne zaštite, kao stručno – operativnog organa civilne zaštite i građana.

Prioritena kategorija i cilj svih aktivnosti je educirati učenike i nastavnike u osnovnim školama sa područja Grada Tuzle kako smanjiti rizike od katastrofa (poplave, požari, klizišta i zemljotresi i sl.) i osigurati veću sigurnost građana, posebno djece, u slučaju navedenih katastrofa, u visokorizičnom području.

Način ostvarivanja ovih aktivnosti je kroz:

- obuku nastavnika, djece i roditelja u školama (poboljšanje prava, sigurnosti i otpornosti ranjivih grupa na katastrofe, posebno djece, nastavnika i roditelja, kroz vježbe, radionice, takmičenja, izložbe dječjih radova i druge aktivnosti, održavanje radionica za smanjenje rizika od katastrofa),
- Izrada promotivnih brošura, letaka biltena, plakata, filmova, spotova i dr.,
- Komunikaciju s medijima – javne službe, obrazovanje, roditelji, djeca

Služba civilne zaštite, redovno u svom budžetu planira i osigurava sredstva za ove namjene.

U službi civilne zaštite djeluje i Odjeljenje za nadzor, održavanje i upravljanje zajedničkim dijelovima zgrada, koje u svom djelokrugu rada permanentno organizuje edukacije stanovništva vezano za održavanje zajedničkih dijelova zgrada, što je još jedan oblik edukacije stanovništva u sprečavanju ugrožavanja života građana od eventualnih specifičnih tehničkih opasnosti koje i u ovom domenu življenja građana mogu nastati.

TABELARNI PRIKAZ PLANA AKTIVNOSTI EDUKACIJE I OBUKA STANOVNIŠTVA GRADA TUZLA ZA PLANSKI PERIOD 2021.-2026. GODINA

VRSTA OBUKE I MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA	NAČIN IZVOĐENJA	ROK
Obuke u školama – u tenderskom postupku izabранo pravno lice koje će ove aktivnosti provesti u suradnji s NVO i drugim organizacijama i udruženjima	Organizovanje: <ul style="list-style-type: none"> – radionica, (kreativnih, literalnih i likovnih), – takmičenja i dodjelu nagrada za najbolje radove, 	KONTINUIRANO TOKOM PLANSKOG PERIODA
Profesionalna vatrogasna jedinica, u suradnji sa Službom zaštite i spašavanja hitne medicinske pomoći, Policijom upravom i Službom spašavanja formiranom u Crvenom križu/krstu grada Tuzla mjeru zaštite i spašavanja od požara i rušenja	vježbe evakuacije i spašavanja s visina i ruševina u suradnji sa lokalnim operativnim snagama zaštite i spašavanja (vatrogascima, Crveni križ/krst grada Tuzle, hitne pomoći, volontera i dr.), , izložbe učeničkih radova i dr.	KONTINUIRANO TOKOM PLANSKOG PERIODA
Služba zaštite i spašavanja za informisanje formirana u JP RTV 7– aktivnosti i mjeru vezano za sve vrste rizika na području Grada, način zaštite i provođenju preventivnih mjera	<ul style="list-style-type: none"> - Kontinuirano izvještavanje o potrebi poduzimanja mjera zaštite građana (prema meteorološkim prognozama izdatim od strane Federalnog hidrometeorološkog zavida BiH (FHMZ BiH) - Televizijske i radio emisije od strane medija o stanju na području Grada, kao i postupanju građana u slučaju postojanja opasnosti po njihovo zgradlje, kada (FHMZ BiH) proglaši 	KONTINUIRANO TOKOM PLANSKOG PERIODA

	<p>određeni nivo upozorenja (žuto, narandžasto i crveno)</p> <ul style="list-style-type: none"> - emitirati film o katastrofi 2014. godine, - Tv spot o uticaju nelegalne gradnje objekata na pojavu klizišta - Tv spot o korištenju on line platforme DRAS <ul style="list-style-type: none"> - sistem za analizu rizika od katastrofa, - prevenciju od požara na otvorenom, prevenciju od požara tokom zimskog perioda - loženja <p>u informativnim emisijama daju se pravovremene informacije ostepenu ugroženosti dijelova terena prirodnim i drugim nesrećama, takođe se prenose apeli i preporuke stanovništву u vrijeme prirodne i druge nesreće, kao i za provođenje preventivnih mjer.</p>	
--	--	--

Pored navedenih aktivnosti i druga javna preduzeća, ustanove i organizacije na teritoriji grada Tuzle, u okviru svoje redovne djelatnosti provode mјere edukacije i obuke stanovništva iz ove oblasti, a naročito je to naglašeno u službama spašavanja i to:

1. Crveni križ grada Tuzla

Crveni križ grada Tuzle kao organizacija čija se djelatnost temelji na sedam principa, među kojima je princip humanosti, u okvirima svog svakodnevnog djelovanja, vrši diseminaciju u oblasti nastanka prirodnih ili drugih nesreća. Naime, kroz program prve pomoći kod obuke kandidata za polaganje vozačkih ispita, između ostalog, govori se o masovnim saobraćajnim nesrećama i načinu postupanja u takvim situacijama. Prilikom animiranja građana za dobrovoljno darivanje krvi, govori se o značaju posjedovanja rezervi krvi u slučaju velikih katastrofa bilo da su uzrokovane prirodnim ili ljudskim faktorom. Kroz ovakav vid podizanja svijesti u zajednici prođu učenici četvrtih razreda srednjih škola i studenti na svim fakultetima Univerziteta u Tuzli kao i manje grupe mladih unutar Tima mladih "Solferino" Crvenog križa grada Tuzle. Prema procjenama će kroz ovakav vid diseminacije proći više hiljada naših sugrađana. Crveni križ tokom cijele školske godine vrši obuku ekipa prve pomoći u osnovnim i srednjim školama u gradu Tuzli. Ovaj vid obuke prođe najmanje 300 učenika različitog uzrasta. Kroz obuku i sticanje određenih vještina svi polaznici budu upoznati sa mogućim nastankom katastrofa većih razmjera i načinom postupanja u takvim situacijama. Svake godine Crveni križ provodi takmičenja iz prve pomoći sa realističnim prikazom povreda stanja i oboljenja i to na otvorenom prostoru inscenirajući masovne nesreće. Kroz ovaj vid edukacije prolazi cca 200 mladih osoba. Nakon svakog kampa koji se planira u mjesecu septembru Crveni križ sa Gradskim štabom i Službom Civilne zaštite organizuje masovnu združenu pokaznu vježbu na prostoru grada u kojoj pored ekipa Crvenog križa učestvuju: JZNU Dom zdravlja „Dr. Mustafa Šehović“ Tuzla, Profesionalna vatrogasna jedinica Tuzla i MUP TK, PU Tuzla.

1. JP „Gradska Veterinarska stanica“ doo Tuzla

JP Gradska Veterinarska stanica doo Tuzla, u domeni veterinarske medicine, kontinuirano radi na podizanju svijesti građana o opasnosti od katastrofa. Plan je da se i dalje educiraju građani u MZ i u školama na području Grada Tuzle. Organizovat će se edukacije građana na području Grada Tuzle, koje će provoditi doktori veterinarske medicine uposleni u JP Veterinarska stanica doo Tuzla, sa volonterima iz

srednjih škola Tuzla te Prirodno matematičkog fakulteta Univerziteta u Tuzli, u cilju približavanja važnosti i značaja uspostavljanja jedinstvene registracije pasa, čipovanja pasa, vakcinacije pasa protiv bjesnoće, tretmana protiv parazita, sterilizacije/ kastracije pasa, utvrđivanje sumnje na zaraznu bolest, utvrđivanje stepena agresivnosti psa, utvrđivanje stepena povrede pasa, provođenje odgovarajućih preventivnih veterinarsko-zdravstvenih mjera u cilju sprečavanja pojave i širenja opakih zaraznih i parazitarnih bolesti koje se sa životinja mogu prenijeti na ljude i konačno upoznavanje sa standardima i procedurama provođenja eutanazije. Također, JP Gradska veterinarska stanica doo Tuzla, u domeni veterinarske medicine, kontrinuirano informiše javnost putem medija o opasnosti od katastrofa.

1. JZNU Dom zdravlja „Dr. Mustafa Šehović“ Tuzla

Imajući u vidu da je osnovna i primarna zadaća ove ustanove/službe, zbrinjavanje povrijedjenih i oboljelih u svim uslovima, a posebno u uslovima opasnosti po ljudski život, odnosno opasnosti od prirodnih i drugih katastrofa, u okviru ustanove se za ove namjene kontinuirano osposobljavaju timovi Službe hitne medicinske pomoći. U smislu podizanja svijesti građana od opasnosti od katastrofa, služba vrši kontinuirano i adekvatno opremanje za pravovremenu intervenciju u zbrinjavanju povrijedjenih i oboljelih građana. Timovi Službe medicinske pomoći učestvuju u svim organizovanim vježbama koje imaju za cilj obučavanje za interveniranje u navedenim situacijama, što je još jedan doprinos podizanju svijesti zajednice od opasnosti od katastrofa.

2. JKP „Komunalac“ Tuzla

JKP „Komunalac“ Tuzla kontinuirano, putem medija a posebno RTV7, redovno obavještava građane o potrebi pravilnog odlaganja otpada/smeća, čišćenja korita lokalnih rijeka od otpadnih i oborinskih voda, čišćenja sniježnih nanosa, krovova od ledenica i dr., uz odgovarajuća uputstva.

OČEKIVANI REZULTATI EDUKACIJE I OBUKE

Nakon izvođenja planiranih aktivnost na masovnoj edukaciji i obuci građana u cilju provođenja aktivnosti na prevenciji od djelovanja prirodnih i drugih nesreća, očekuju se sljedeći bitni rezultati:

1. Umrežavanjem resursa u zajednici stvoreni su uslovi za obrazovanje djece i nastavnika u osnovnim školama na temu smanjenja rizika od katastrofa i sigurnosti djece,
2. Edukovani učenici osnovnih škola na području Grada Tuzle kroz edukativne i kreativne radionice,
3. Obučeni učenici osnovnih škola na području Grada Tuzle kroz pokazne/praktične vježbe,
4. Osposobljeni mladi treneri koji će voditi edukativne i kreativne radionice za djecu
5. Osposobljeni nastavnici/uposlenici škola kroz trening o smanjenju rizika od katastrofa i sigurnost djece.

Ispunjavanjem zacrtanih ciljeva rezultirat će dugoročnom povećanju svijesti od opasnosti od katastrofa, veoma ranjive kategorije stanovništva - školske djece, a istovremeno uvježbat će se i postupak načina djelovanja u slučaju njihovog nastanka, odnosno povećat će se nivo spremnosti za provođenje lične i uzajamne zaštite budućih nosioca društvenog i ekonomskog razvoja lokalne zajednice.

VI - SMJERNICE ZA ISTRAŽIVAČKU I RAZVOJNU DJELATNOST OD ZNAČAJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

Projekti istraživačke i razvojne djelatnosti

Strategijom razvoja grada Tuzle 2012-2026 (revidirana za period 2019-2021) utvrđen je osnovni cilj ovoga Programa, pod nazivom „**Osiguranje većeg stepena sigurnosti zaštite od prirodnih i drugih nesreća**“ i isti je definisan kao SEC 3.3. u okviru Sektorskog cilja “Poboljšanje kvaliteta okoliša”. Postizanjem ovoga cilja očekuje se da će se umanjiti ekomska šteta od poplava i klizišta i osigurati veća sigurnost građana koji žive u područjima podložnim ovim opasnostima. U okviru ove Strategije su programi, projekti i mјere, koji između ostalog uključuju:

3. Program 3.3.1. Zaštita od poplava
4. Program 3.3.2. Sanacija klizišta

U tom smislu, ostvarenje strateškog cilja „**Osiguranje većeg stepena sigurnosti zaštite od prirodnih i drugih nesreća**“ iz **Strategije razvoja grada Tuzle**, predstavlja razvojnu fazu sistema zaštite i spašavanja što u velikoj mjeri omogućava umanjenje posljedica prirodnih i drugih nesreća na području Grada ukoliko one nastanu.

Strateški ciljevi iz Strategije razvoja i ovoga programa, nalaze zajedničku vezu sa strateškim ciljevima i prioritetima djelovanja UNDP-a u BiH, koji proizilaze iz **Okvira za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija za period 2015. do 2030. godina**¹⁰ i **Kyoto 2020 Commitment for Global Promotion of Understanding and Reducing Landslide Disaster Risk**¹¹. U dokumentu iz Sendaija definisani su prioriteti za djelovanje i to:

- Prioritet 1. Razumjevanje rizika od katastrofa
- Prioritet 2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa
- Prioritet 3. Investiranje u smanjenje rizika od katastrofa s ciljem povećanja otpornosti
- Prioritet 4. Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i dr..

Navedeni prioriteti predstavljaju i osnovne ciljeve, zadatke i način ostvarivanja zaštite i spašavanja, sa smjernicama za organizovanje snaga i sredstava civilne zaštite, odnosno snaga zaštite i spašavanja (dokument 4. ovoga programa), koji sadrži zadatke čijom kontinuiranom realizacijom se isti postižu.

Ti zadaci posebno uključuju:

6. Obuku i vježbe struktura civilne zaštite - „Jačanje svijesti zajednice od opasnosti od katastrofa“, čime se provodi prioritet 1. i 4. **Okvira za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija,**

¹⁰ Dokument usvojen na Trećoj svjetskoj konferenciji UN-a koja je održana u ovom gradu u Japanu 18. marta 2015. godine.

¹¹ KYOTO 2020 OBAVEZA ZA GLOBALNU PROMOCIJU RAZUMJEVANJA I SMANJENJA RIZIKA OD KLIZIŠTA

7. Opremanje struktura civilne zaštite materijalno tehničkim sredstvima za odgovor na katastrofe, čime bi se osigurava proriteta 2 i 4. **Okvira za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaja,**
8. **Interventna sanacija klizišta**¹² čime bi se osigurava proritet 3. - Investiranje u smanjenje rizika od katastrofa s ciljem povećanja otpornosti

Planski period istraživanja s potrebnim finansijskim sredstvima sadržan je u godišnjim finansijskim planovima, kao i opredjeljenjima datim u dokumentu Programa razvoja, pod nazivom „**Osnovni ciljevi, zadaci i načini ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organiziranje snaga i sredstava zaštite i spašavanja** i predstavljaju prioritet su za vremenski period do 2026-e godine.

VII - ZADACI I NAČIN REALIZACIJE ZADATAKA UTVRĐENIH U PROGRAMU RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA TUZLANSKOG KANTONA

Zadaci i način realizacije zadataka utvrđenih u Programu razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Tuzlanskog kantona za period od 2018. do 2022. godine (“Službene novine Tuzlanskog kantona”, broj: 6/18, 13/19).

Ti strateški ciljevi i projekti su od strateškog značaja na svim nivoima vlasti, pa je dobar mehanizam koordinacije ključan faktor za njihovo efikasno ostvarenje, a realizovat će se naročito kroz aktivnosti:

- Sufinansiranja nabavke i održavanje sistema ranog upozoravanja (sirene za uzbunjivanje stanovništva),
- pomoć u saniranju posljedica prirodnih i drugih nesreća,
- prema potrebi pružanje finansijske podrške za obuku štabova civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja, te
- učestovanja u zajedničkim projektima razvoja sistema zaštite i spašavanja.

VIII – PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA S IZVORIMA FINANSIRANJA

Troškovi i izvori finansiranja za realizaciju ovoga programa, osiguravaju se u budžetu Grada, za svaku sektorsku oblast, sredstava viših nivoa vlasti, pravnih lica, udruženja građana, nevladinih organizacija i dr. i donacijskih sredstava.

Nosilac realizacije programa koji proizilaze iz Strategije razvoja je Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica, dok Služba civilne zaštite, u okviru svojih nadležnosti i zadataka koji iz njih proizilaze učestvuje u njihовоj realizaciji.

Ti zadaci obuhvataju:

¹² Provođenje interventnih sanacija klizišta na području Grada Tuzle, pokazalo se kao jedna od najučinkovitijih strukturalnih mjeru i predstavlja veoma dobar model u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara na području grada Tuzle. Ove mjere pripadaju skupini mjeru koji se izvode na terenu nakon aktiviranja, reaktiviranja klizišta ili naknadnog pogoršanja stanja na terenu, a predstavljaju brzu operativnu reakciju na terenu u cilju ublažavanja posljedica klizanja tla kao i za uspostavljanja tehničke kontrole nad ovom stihijskom pojmom i imaju ograničen vijek trajanja

1. Obuku i vježbe struktura civilne zaštite - „Jačanje svijesti zajednice od opasnosti od katastrofa“.
2. Provođenje hitnih mjera zaštite i spašavanja – mjere prvog odgovora
3. Saniranje šteta nastalih prirodnom i drugom
4. Opremanje struktura civilne zaštite materijalno tehničkim sredstvima za odgovor na katastrofe,
5. Provodjenje preventivnih mjera zaštite i spašavanja
6. druge potrebe zaštite i spašavanja, u skladu sa zakonom ili drugim propisima,

Očekivani priliv sredstava do planskog perioda je 6.600.000,00 KM.

Ovim Programom utvrđeni zadaci, realizuju se kroz Godišnji plan korištenja sredstava zaštite i spašavanja, do okončanja planskog perioda 2021. do 2026. godina, a okvirni plan je prikazan u tabelama:

1. Obuka i vježbe struktura civilne zaštite

R.br.	Projekat / mjera (vrijeme trajanja)	Finansiranje iz sredstava zaštite i spašavanja						Eksterni izvori						UKUPNO PERIOD 2021. DO 2026.
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
1.	Obuka i vježbe u školama	23.000,00	23.000,00	23.000,00	23.000,00	23.000,00	23.000,00							138.000,00
2.	obuka putem medija	75.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00							450.000,00
3.	obuka i vježbe struktura cz	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00							90.000,00
UKUPNO		113.00,00	113.00,00	113.00,00	113.00,00	113.00,00	113.00,00							678.000,00

1. Provodenje hitnih mjera zaštite i spašavanja u toku djelovanja prirodne ili druge nesreće – mjere prvog odgovora

R. .b r	Projekat / mjera (vrijeme trajanja)	Finansiranje iz sredstava zaštite i spašavanja						Eksterni izvori						UKUPNO PERIOD 2021. DO 2026.
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
	Hitne mjere zaštite i spašavanja – mjere prvog odgovora	evakuacija zbrinjavanje Osiguranje prometa Sprečavanje širenja opasnosti Druge mjere	300.000,00		300.000,00	300.000,00	300.000,00							1.500.000,00

2. Saniranje šteta nastalih prirodnom i drugom nesrećom

3. Opremanje operativnih snaga zaštite i spašavanja

R.br	Projekat / mjera (vrijeme trajanja)	Finansiranje iz sredstava zaštite i spašavanja						Eksterni izvori					UKUPNO					PERIOD 2021. DO 2026.	
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1.	Opremanje službi zaštite i spašavanja	Služba za medicinsku pomoć Služba za čistocu Služba za zaštitu i spašavanje životinja Služba za vodosnabdijevanje Služba Crvenog križa / krsta Služba informisanja Služba za asanaciju terena Služba radio-amatera	300.000,00	300.000,00		600.000,00								300.000,00	300.000,00	600.000,00			1.200.000,00
2.	Opremanje Gradskog štaba civilne zaštite																		
3.	Opremanje drugih službi, jedinica i timova koji se planiraju formirati																		

MATERIJALNO TEHNIČKA SREDSTVA I OPREMA POTREBNA ZA OPREMANJE STRUKTURA CIVILNE ZAŠTITE (SLUŽBI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA I GRADSKOG ŠTABA CIVILNE ZAŠTITE)

U planskom periodu izvršit će se opremanje operativnih snaga zaštite i spašavanja materijalno – tehničkim sredstvima i opremom (ličnom i zajedničkom) potrebnim za provođenje mjera zaštite i spašavanja i to:

- evakuacije,
- zbrinjavanja ugroženih i stradalih,
- zaštite i spašavanja od radioloških, hemijskih i bioloških sredstava,
- zaštite i spašavanja od rušenja,
- zaštite i spašavanja na vodi i pod vodom,
- zaštite i spašavanje od požara,

- prve medicinske pomoći,
 - zaštite i spašavanje životinja,
 - asanacije terena,
 - informisanja građana, potrage i spašavanja, povezivanja raseljenih i drugih aktivnosti i mjera koje doprinose razvoju sistema zaštite i spašavanja i jačanju operativnih snaga zaštite i spašavanja.

4. Sufinansiranje provođenja preventivnih mjera zaštite i spašavanja

5. Implementacija projekata

r/b	Naziv projekta	Izvori finansiranja	IZNOS EUR	ROK
1	COMMAND d - Komandni i Operativni Mechanizam Multisektorske analize ključnih podataka o katastrofama	SREDSTVA EU –	46.606,07	24 MJESECA
2	„Povećanje otpornosti na prirodne i druge nesreće u gradu Tuzla“. (CoPRIS)	SREDSTVA EU	Ukupna vrijednost projekta - svi partneri u projektu – 499.999	24 MJESECA

REKAPITULACIJA OKVIRNIH FINANSIJSKIH TROŠKOVA U PLANSKOM PERIODU

1. Obuka i vježbe struktura civilne zaštite	678.000,00
2. Provođenje hitnih mjera zaštite i spašavanja
u toku djelovanja prirodne ili druge nesreće	1.500.000,00
3. Saniranje šteta nastalih prirodnom i
drugom nesrećom	1.260.000,00
4. Opremanje operativnih snaga zaštite i spašavanja	1.200.000,00
5. Sufinansiranje provođenja preventivnih
mjera	1.500.000,00
-

Ukupno za period 2021. do 2026. godina: 6.138.000,00 KM